

Dinler Arası Farklılıkların Buluşmasında Bediüzzaman Said Nursi'nin Rolü

Son bir asırda, dünyanın her bölgesinde çeşitli nedenlerle savaşlar, çatışmalar, terör olayları eksik olmamaktadır. Değişik din ve inanç sistemlerine sahip bazı insanlarda çatışma eğilimleri görülebilmektedir. Bu eğilimlerden kaynaklanan çatışmalar İslam toplumlarında da yaşanabilmekte, bütün din mensupları, hatta hiçbir dine sahip olmayan sayısız insan değişik şekillerde zarara uğramakta ve buhran geçirmektedir.

Yaşanmakta olan bu korkunç buhrana dünyanın çeşitli fikir adamları değişik çözüm yolları üretme çabası içindedir. Bediüzzaman Said Nursi de yaşadığı asrı çok iyi okuyan bir mütefekkir olarak, çağın bu sorununa İslam'ın temel kaynaklarını referans göstererek orijinal çözümler önermektedir.

Said Nursi, eserlerinin birçok yerinde çağımızın en büyük hastalıklarının "inkâr-ı uluhiyet"/inançsızlık, dinsizlik, iman

zafiyeti, anarşi ve terör

olduğunu vurgulamaktadır. Sanayi

toplumundan teknoloji ve bilgi toplumuna geçmeye çalışan ülkelerde ekonomik özgürlüklerin ve bilimin pozitif yorumunun etkisiyle tek Allah inancı temelinden uzak, maddeyi ön plana çıkaran bir dünya görüşüne sahip, bencil, inanç ve evrensel değerlere önem vermeyen toplumlar oluşturulmuştur. Yani Allah ile insan arasındaki bağ koparılmıştır. Bu koparıma sonucunda toplumu ayakta tutan sevgi, barış, hoşgörü, inanç ve bunlara bağlı ahlaki değerler ortadan kaybolmuştur. Bazı felsefecilerin yeni bir din oluşturma çabası da boşa gitmiştir. Buradan anlıyoruz ki, insanlık asırlardır kaybettiği hayatın anlamını tekrar aramaya başlamıştır. Hayatın anlamı insanın bu dünyaya kim tarafından ve ne için gönderildiği sorularına verilecek cevaplarla ilgilidir. İnsanın bu dünyaya gönderilme gayesi, bütün kutsal dinlerin üzerinde birleştiği şekliyle kâinatı ve insanı yoktan yaratan bir Allah'a inanmak, O'nu tanımak O'nu sevmek ve O'na kulluk etmektir. Bunların temelinde de sağlam inanç yatmaktadır.

Said Nursi, dini referanslarımızda "ahırzaman" diye nitelendirilen bu asrı çok iyi okuyan, zamanımızın hastalıklarını mükemmel bir şekilde teşhis eden bir düşünür olarak bunların tedavi yollarına da değinmektedir.

Bediüzzaman, zamanımızın en büyük hastalığı olan inkâr-ı uluhiyet fikrine karşı sadece İslam dinine mensup müminlerle değil, ehli kitap çerçevesine giren bütün din mensuplarıyla ittifak edilmesini gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu konuda özellikle de "Hıristiyanların dindar ruhanileri"yle işbirliği yapmak gerektiğini dile getirmektedir. Onun bu

diyalog çağrısı, ehl-i kitap kavramının kapsamına giren bütün din mensuplarını muhatap almaktadır. Zaten Yahudi kaynakları da putperest olmayan inanç sahipleriyle genelde diyaloga açık olduklarını göstermektedir. Ona göre artık dinler arasındaki ihtilafı konuları bir kenara bırakmalı ve ortak düşmana karşı en

güzel şekilde mücadele edilmelidir. Burada vurgulanması gereken husus, diyalogun belli kişi ve gruplara karşı değil, inkâr-ı uluhiyet fikrine karşı olduğudur. Yoksa saldırgan olmayan inkâr-ı uluhiyet fikrine sahip insanlarla her zaman ilişkilerimizin barış içerisinde olması gerekmektedir. Bediüzzaman, İslami referanslara dayanarak bu konuya açıklık getirmektedir.

Said Nursi bu konuyu şu veciz ifadeleriyle açıklamaktadır: “Şimdi ehl-i iman, değil Müslüman kardeşleriyle, belki Hıristiyanların dindar ruhanileriyle ittifak etmek ve medar-ı ihtilaf meseleleri nazara almamak, niza etmemek gerektir. Çünkü küfr-ü mutlak hücum ediyor.” (Emirdağ Lahikası, s. 179)

Bediüzzaman, savaşlardan sonra ortaya çıkan, temelinde inançsızlık olan çatışma, zulüm, terör ve ahlaksızlığın ancak bu işbirliği sayesinde “semavi bir yardımla” ortadan kaldırılacağına dikkat çekmektedir.

Bediüzzaman Said Nursi, dinler arası diyalogu istemeyenlerin bu işbirliğini bozmak için çeşitli faaliyetlerde bulunacaklarını ifade etmektedir.

Ehl-i kitapla birlikte hareket edilmesi gereken ikinci husus ise, çağımızın en korkunç hastalıklarından olan anarşi ve terör karşısında ortak tavır alınmasıdır. O, anarşi kavramıyla hem ahlakî çöküntüyü, hem de toplumsal kargaşayı ifade etmektedir ve anarşi karşısında insanları sürtüşmeyi bırakıp işbirliği yapmaya davet etmektedir.

Bediüzzaman, terörün inançsızlıktan kaynaklanan kısmı ile kutsal metinleri kendi amaçları doğrultusunda yorumlamaktan kaynaklanan kısmı arasında da bir ayrım yapmamaktadır. O, bir Müslüman’ın, hangi dine mensup olursa olsun bir kimseyi veya bir grubu saldırgan olmadıkları halde öldürmesinin adalete uymadığını ve terör olduğunu vurgulamaktadır.

Savaşlarda veya terör dolayısıyla öldürülen kimselerin -Müslüman olmasalar dahi- çocuklarının şehit hükmünde olduğunu bildirmektedir. İnancı ne olursa olsun zalim olmayan, zulme yardımcı olmayan, insan hak ve hürriyetleri için çalışan,

insanların yararına faaliyette bulunan kişilerin bile mükâfatsız kalmayacağını beyan etmektedir. Bediüzzaman bu konuyu açıklarken “fetret” kavramına da yeni bir açılım kazandırmaktadır. Onun bu konudaki değerlendirmeleri; psikolojik ve sosyolojik engeller yüzünden insanların İslam’ı tanıma fırsatı bulamamaları nedeniyle mazur görülebileceklerini ortaya koymaktadır.

Ayrıca Bediüzzaman, eserlerinde hep müspet hareket üzerinde durmuştur. Dahilde dinin olumsuz şekilde kullanılmayacağını söylemesi, bize saldırmayan bütün insanlara karşı da olumlu yaklaşılmasına engel değildir. Bediüzzaman’a göre din herkesin mukaddes malıdır, inhisar altına alınıp suiistimal edilmesi kabul edilemez. Sonuçta

kime karşı olursa olsun yapılan zulüm, zulümdür; başka insanların hayatlarına yapılmış en büyük haksızlıktır.

Said Nursi'nin ehl-i kitap ile diyalog çağrısı, Kur'an-ı Kerim'in temel mesajlarıyla birlikte, Hz. Muhammed'in (s.a.v) tatbikatlarıyla da örtüşmektedir. Hz. Muhammed (s.a.v) hayatı boyunca saldırgan olmayan ehl-i kitap ile insani ve barışçıl ilişkiler içinde olmuştur.

Sonuç olarak insanlığın bir asırdır geçirmekte olduğu, temelinde inkâr-ı uluhiyet olan buhranlardan kurtulabilmek için müminlerin kendi aralarındaki farklılıkları bir kenara bıraktığı gibi, ehl-i kitapla da aralarındaki ihtilafı konuları bir kenara bırakarak ortak hareket etmeleri zaruridir. Bu hareket, ortak amaçlar doğrultusunda işbirliği ve yardımlaşmayı içermelidir.

Bediüzzaman, zulme, haksızlığa, teröre, inançsızlığa ve sefahate karşı adalet, doğruluk, yardımlaşma, sevgi, dayanışma ve işbirliği için evrensel bir barış tavsiye etmektedir.